

BÁLINT PÉTER

Bálint Péter - Biczó Gábor

Az alábbi írás, mely 2 ponton érinti a tervezetet, a roma kisebbség oktatási stratégiája, illetve a határon túli ped. gyakorlat és kutatás, együttműködés területét. Biczó Gábor kollégámmal együtt jegyezzük az alábbiakat (ő a Miskolci Egyetem Viz és Kult. Antropológia Tanszék egy. hab. doc. tanára)

Kiegészítő javaslatok a roma kisebbség integrációját szolgáló komplex pedagógiai program koncepciójához

A magyarországi roma és a kárpát-medencei magyar anyanyelvű roma népesség integrációjának – társadalmi, kulturális és gazdasági beilleszkedésének és felzárkózásának – alapvető előfeltétele a rendkívül heterogén szociokulturális adottságokkal rendelkező célcsoport lokális adottságaihoz igazodó, szituatív, tehát a közösségek helyi viszonyaira szabott pedagógiai cselekvési tervezet kidolgozása.

A társadalmi munkamegosztásban tevőleges szerepet vállalni képes és vállalni akaró roma közösségek a gyökeresen eltérő indulófeltételek miatt csak az eseti, a sajátos körülményekhez szabott integrációs terv mentén szerveződhetnek meg. A roma társadalom integrációjának minden közösségre érvényes és az egyetemes problémakezelés elveit valló általános cselekvési tervezete a célcsoport heterogén szerkezete miatt nem dolgozható ki. A célok megvalósításában a pedagógiai-nevelési feladatok és eszközök, amint az állami intézményszervezési gyakorlat kiemelkedő jelentőségű előfeltétel. A lokális szintér helyi roma közösségeire szabott szituatív pedagógiai programok kidolgozása interdiszciplináris feladat, amely legalább három világosan elhatárolható lépésből áll.

Első az előkészítő (társadalomtudományi) fázis, amely a lokális közösség adottságait – kulturális és társadalmi viszonyainak, hatalmi szerkezetének, gazdasági viszonyainak, sajátos hálózati-szervezeti adottságainak – módszeres, tehát kulturális antropológiai szemléletű, az életközösséget a belső feltételei szerint megismerő és leíró szakasza. A szituatív cselekvési terv alkalmazási színterének meghatározása – a csoport, a település vagy a régió kereteinek azonosítása – az első szakaszban történik.

Második, a pedagógiai cselekvési terv lokális szintérré szabott kidolgozásának és megvalósításának (pedagógiai) fázisa. Itt kerül sor az általános nevelési és oktatási tartalom a képzésbe történő átültetésére a helyi adottságok figyelembevételével. Az integráció pedagógiai szakaszában érvényesített szituatív célok szervesen épülnek az első fázisra, ami a mindenkori sajátosságok ismeretében alapozza meg a helyi viszonyokra épülő oktatási, nevelési munkát.

Harmadszor, az alapvető ösztársadalmi érdekek tekinthető roma kisebbségi közösségek integrációjának pedagógiai programjában a várható gyakorlati kimeneti következmények tervezése ugyancsak fontos szakasz. A gyakorlati integrációs fázis az intézményi képzésből kikerülő roma fiatalok egyénre szabott konkrét beilleszkedését szolgáló életpályamodell kimunkálása – hivatás választása, elhelyezkedés és nyomkövetés intézményi tervezése. Az integráció pedagógiai-nevelési feladatként történő előmozdításának két fontos előfeltételét biztosítani kell.

Elsőként a tervezet megvalósításának döntő eleme kompetens óvónők, tanítók és tanárok képzése és pályán tartása. Ennek érdekében célszerű a pedagógus képzés minden szintjén,

kötelező jelleggel beépíteni a roma kultúra és társadalom elemi megismerését szolgáló, valamint ezen tudás alkalmazását megalapozó modern kulturális antropológiai kurzusokat és terepgyakorlatot.

Másfelől a roma kisebbség integrációját szolgáló komplex pedagógiai tervezet megvalósításának előfeltétele, hogy a célközösségben tevékenykedő pedagógusok képesek legyenek a lokális szintér viszonyai között önállóan tájékozódni, az integrációban szerepet vállaló más intézmények – önkormányzat, szociális szolgálat stb. – szakembereivel együttműködni, és a közvetlen problémák megoldására javaslatot megfogalmazni.

A kisebbségi integrációban közreműködő pedagógus az integrációs célt szolgáló és a helyi körülményekhez szabott komplex program végrehajtója.

Dr. Bálint Péter – Dr. Biczó Gábor